

Magyar nyelv

7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.

A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv tanításának is lehetősége és feladata.

Magyar nyelvből a 8. évfolyamon a tavaszi időszakban a tanulók anyanyelvi ismereteit záró felméréssel mérjük.

MAGYAR NYELV 7. ÉVFOLYAM

7. évfolyam áttekintő táblázat

heti óraszám: 1+1

Magyar nyelvtan		
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	KIEGÉSZÍTŐ TANANYAG	Óraszám
		K SZ
I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése		3 2
Kommunikáció szóban és írásban		

Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő	Kommunikációs helyzetek paródiái, karikatúrái Hagyományos és digitális iskolaújság szerkesztése: műfajok, szerkesztők, szerkesztési elvek A reklám médiumai, műfajai, hatásai Nyelvhelyesség és kommunikációs zavar		
Vita és érvelés			
Kommunikációs zavar			
II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek		12	23
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása	A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus Ritkábban használt határozók (fok, mérték, eredet, eredmény, hasonló) Vonzatok és mondatszerkezetek A vonzatok vizsgálata a tanult idegen nyelvben, összevetése a magyar nyelv sajátosságaival A szóösszetételek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra A szókészlet rétegei (alapszókészlet, belső keletkezésű szavak, idegen szavak, jövevényszavak)		
Az állítmány			
Az alany			
A tárgy			
Határozók			
Hely-, idő-, állapot- és módhatározó			
Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó			
A jelzők			
Minőség-,mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)			
A mellé- és alárendelő szószerkezet			
Az egyszerű mondat szerkezete			
Az egyszerű mondat helyesírása			
Szóképzés			
Alárendelő szóösszetételek			
Mellérendelő szóösszetételek			
III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal		10	5
A köznyelv és csoportnyelvek	A nagy magyar nyelvjárások hangtani, szókészletbeli jellemzőinek összevetése digitális anyagok segítségével Torz mozaikszavak stílushatásai		
Nyelvjárások			
Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések			
IV. Könyvtárhasználat		2	
V. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban			7
A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői Az érv és a cáfolat	Érvtípusok Egyenes érvelés, inverz érvelés		
VI. Ismétlés, összefoglalás			8
Összesen		72	27 45

I. TÉMAKÖR: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése
ÓRASZÁM: 5 óra + 2 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával
- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése
- Vita- és érvelési kultúra elsajátítása
- A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása
- Kommunikációs helyzetek paródiái, karikatúrái
- Hagományos és digitális iskolaújság szerkesztése: műfajok, szerkesztők, szerkesztési elvek
- A reklám médiumai, műfajai, hatásai
- Nyelvhelyesség és kommunikációs zavar

FOGALMAK

tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

II. TÉMAKÖR: Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek

ÓRASZÁM: 12 óra + 23 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A nyelv változásainak megfigyelése
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben
- Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése
- Az egyszerű mondat központosítása
- Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai
- A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése

- A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részhatózó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatózó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező]
- A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata
- A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása
- A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete
- Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása
- Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus
- A mondatrészek és stilisztikai szerepük: a nominális és a verbális stílus
- Ritkábban használt határozók (fok, mérték, eredet, eredmény, hasonlító)
- Vonzatok és mondat szerkezetek
- A vonzatok vizsgálata a tanult idegen nyelvben, összevetése a magyar nyelv sajátosságaival
- A szó szerkezetek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra
- A szókészlet rétegei (alapszókészlet, belső keletkezésű szavak, idegen szavak, jövevényszavak)

FOGALMAK

egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szó szerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyias, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

III. TÉMAKÖR: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal

ÓRASZÁM: 10 óra + 5 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása
- A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek)
- A nyelvek megjelenési formáinak ismerete
- A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése
- A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése
- A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása
- Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése
- A nagy magyar nyelvjárások hangtani, szókészletbeli jellemzőinek összevetése digitális anyagok segítségével
- Torz mozaikszavak stílushatásai

FOGALMAK

irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv

IV. TÉMAKÖR: Könyvtárhasználat

ÓRASZÁM: 2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

FOGALMAK

szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

V. TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás

ÓRASZÁM: 7 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése
- Érvtípusok
- Egyenes érvelés, inverz érvelés

FOGALMAK

elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

VI. TÉMAKÖR: Ismétlés, rendszerezés

ÓRASZÁM: 8 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanév eleji ismétlés
- Év végi összefoglalás, a tanult fogalmak, információk rendszerezése

MAGYAR NYELV 8. ÉVFOLYAM

8. évfolyam áttekintő táblázat

heti óraszám: 1+1

Magyar nyelvtan		
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	KIEGÉSZÍTŐ TANANYAG	Óraszám
		K SZ
I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése		2 3
Kommunikáció szóban és írásban	Kommunikációs helyzetek paródiái, karikatúrái Hagyományos és digitális iskolaújság szerkesztése: műfajok, szerkesztők, szerkesztési elvek A reklám médiumai, műfajai, hatásai Nyelvhelyesség és kommunikációs zavar	
Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás		
Vita és érvelés		
Kommunikációs zavar		
A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai		

Reklám, hirdetés, apróhirdetés			
II. Készüljünk a vizsgára!		10	10
III. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban		3	2
A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői Az érv és a cáfolat	Érvtípusok Egyenes érvelés, inverz érvelés		
IV. Összetett mondat a szövegben		8	20
A mellérendelő összetett mondat	A többszörösen összetett mondat Körmondatok az irodalmi művekben Az idézés fajtái Az összetett mondatok nyelvhasználati kérdései		
Az alárendelő összetett mondatok			
A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat			
Az összetett mondat helyesírása			
Az idézés			
V. Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései - játékosan		4	2
A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint	A rovásírás írásjegyei, fellelhető rovásírásos nyelvemlékeink A jövevényszavak jelentésváltozásai A nyelvújítás mulatságos túlkapásai		
Nyelvünk eredete, rokonsága			
Nyelvtörténet, nyelvemlékek			
Nyelvújítás			
VI. Ismétlés, összefoglalás			8
Összesen		72	27 45

I. TÉMAKÖR: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése
ÓRASZÁM: 5 óra + 2 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával
- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése
- Vita- és érvelési kultúra elsajátítása

- A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása
- Kommunikációs helyzetek paródiái, karikatúrái
- Hagyományos és digitális iskolaújság szerkesztése: műfajok, szerkesztők, szerkesztési elvek
- A reklám médiumai, műfajai, hatásai
- Nyelvhelyesség és kommunikációs zavar

FOGALMAK

tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

II. TÉMAKÖR: Készüljünk a vizsgára!

ÓRASZÁM: 10 óra + 10 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban
- A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése a szövegben
- A szókincs fejlesztése
- Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése
- A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása
- A hagyományos és a digitális írás fejlesztése
- Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása
- Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átisméltése

FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak átisméltése

III. TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás

ÓRASZÁM: 3 óra + 2 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Különböféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése
Érvtípusok
- Egyenes érvelés, inverz érvelés

FOGALMAK

elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

IV. TÉMAKÖR: Összetett mondat a szövegben

ÓRASZÁM: 8 óra + 20 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint
- Az összetett mondatok típusainak megismerése
- Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése
- A központosítás megtanulása az összetett mondatban
- Az idézés szabályainak elsajátítása
- Az összetett mondatok nyelvhasználati kérdései
- A többszörösen összetett mondatok felismerése, nyelvhasználati kérdései
- Körmondatok az irodalmi művekben
- Az idézés fajtáinak megismerés és alkalmazása

FOGALMAK

összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

V. TÉMAKÖR: Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan

ÓRASZÁM: 4 óra + 2 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben
- a szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből
- a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése
- a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése
- a rovásírás írásjegyei, fellelhető rovásírást nyelvelméleink megismerése
- a jövevényszavak jelentésváltozásainak megfigyelése
- a nyelvújítás mulatságos túlkapásai

FOGALMAK

rovásírás, nyelvelméle, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

VI. TÉMAKÖR: Ismétlés, rendszerezés

ÓRASZÁM: 8 óra a szabadon választható órakeret terhére

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanév eleji ismétlés
- Év végi összefoglalás, a tanult fogalmak, információk rendszerezése